

TAZMİNAT BAŞVURULARINDA SİGORTA ŞİRKETLERİ SORUMLULUĞU

I- GENEL AÇIKLAMA

Trafik kazalarında ölüm ve yaralanmalar nedeniyle “zorunlu sigorta” poliçelerinden tazminat ödemekle yükümlü sigorta şirketlerinin hemen tamamına yakınının, tazminat ödememek veya ödemeyi olabildiğince geciktirmek için türlü yollara başvurdukları, yasalara, yönetmeliklere, sigorta genel şartlarına ve Yargıtay’ın yerleşik kararlarına aykırı bir davranış içinde buldukları, yasal düzenlemelerde yeri bulunmayan gereksiz belgeler istedikleri, düşük miktarda tazminat tutarlarını kabule zorladıkları, ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk kurallarını uygulamadıkları, düzenledikleri ibranamelerle kişileri hak arayamaz duruma düşürmeye çalıştıkları yıllardan beri yakınma konusudur. Ama yakınların neredeyse tamamı, her nedense ilgili yerlere ve savcılıklara şikâyetle bulunmayı düşünmemekte, etkin davalarla çok sayıda içtihat oluşmasına katkıda bulunmamaktadırlar.

Son yıllarda, sigorta sektörünün büyük bir bölümünü ele geçiren yabancı sigorta şirketlerinin, kendi ülkelerinde asla yapmadıkları ve yapmayacakları haksızlıkları, bizim ülkemizde de yapmamaları gerekirken, geçmişte kapitülasyonlar döneminin ve Düyun-u Umumiye’nin yerli memurlarına benzer bir yaranma gayreti içinde oldukları izlenimini veren kimi sigorta çalışanlarının, onları (yabancı sigorta şirketlerini) haksız ve olumsuz davranışlara yönlendirdikleri yaygın bir kanıdır. Ve ne yazık ki, bu yönlendiriciler arasında kimi sigorta avukatlarının da bulunduğu gözlemlenmektedir.

Uzun bir süreden beri, İstanbul’dan ve yurdun değişik yörelerinden bize başvuran avukatların ısrarlı istek ve yakınmaları üzerine, böyle bir yazı yazmaya zorlanmış ve sorumluluğu üstlenmiş bulunmaktayız.

Bu genel açıklamadan sonra, sigorta şirketlerinin tazminat ödememek ya da ödemeleri uzun süre geciktirmek veya yerleşik kriterlerin çok altında düşük miktarda tazminat ödemek için (yasal düzenlemelere ve yerleşik içtihadı aykırı olarak) başvurdukları yollardan aşağıda somut örnekler verilmiştir:

II-SİGORTA ŞİRKETLERİNİN OLUMSUZ DAVRANIŞLARINDAN SOMUT ÖRNEKLER

1- Yasal (8) günlük sürede tazminat ödenmemektedir.

2918 sayılı KTK’nun 98 ve 99 maddelerindeki emredici hükümlere aykırı olarak, gerekli tüm belgelerle başvurulsa bile, hiçbir zaman yasal (8) günlük sürede ödeme yapılmamakta; Yasa’da bulunmayan bir takım gereksiz belgeler istenmekte, yeni koşullar yaratılmakta ve başvuranlar aylarca, hatta yıllarca uğraştırılmakta, gereksiz davalar açılmasına neden olmaktadır.

2- Gereksiz belgeler istenmektedir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 98. ve 99. maddelerinde sigortacıya verilecek belgeler sınırlıdır. Ancak sigorta şirketleri, hiç gerekli olmayan çok sayıda belge istemektedirler. Üstelik bunların çoğu yasal düzenlemelere aykırıdır. Örneğin,

a) Tazminatlar vergiden muaf olmasına karşın vergi dairelerinden ilişik kesme yazısı yazı istenmektedir.

b) Destek tazminatının mirasçılıkla bir ilgisi olmamasına karşın, mirasçılık belgesi istenmektedir.

c) Trafik kazası tespit tutanağı yeterli olmasına karşın kusur raporu istenmektedir.

d) Sosyal Güvenlik Kurumlarından gelir bağlanıp bağlanmadığına ilişkin yazı ve belge istenmektedir.

e) Sigorta tazminatının ödenmesine bir engel oluşturmadığı halde, ceza davasının açılıp açılmadığına ilişkin belge istenmektedir.

f) Zarar görenler ile ilgisi bulunmayan sürücü alkol raporu istenmektedir.

g) Daha nice akıl almaz, akla gelmez, ilgisiz bir takım belgeler istenmekte; bütün bu istekler yerine getirilmiş olsa bile, bir takım sebepler yaratılarak ödemeler geciktirilmektedir.

h) Belgelerin fotokopi olması ve avukatın imzalı onayı yeterli iken, belge asılları veya mahkemenin ya da noterden tasdikli belge istenmektedir.

Aşağıda bunların ayrıntılarına girilecektir.

3- Tazminatlardan vergi kesilmediği bilinmesine karşın, sırf ödemeyi geciktirmek için vergi ilişiksizlik belgesi istenmektedir.

Kimi sigorta çalışanları, vergi ilişiksizlik belgesi istemekte iseler de, tazminatlardan hiçbir biçimde vergi kesilmez. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 25/1.maddesine ve Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 2/d maddesine göre tazminatlar vergiye tabi değildir. Yasayı bilmemek özür sayılamayacağına göre sigorta şirketleri bunu bilmek zorundadırlar. Amaç bu yönde ödemeyi geciktirmekse, bunun ceza yaptırımını gerektirdiği bilinmelidir.

Ayrıca belirtelim ki, yalnız zorunlu sigortalardan değil, özel nitelikteki "Ferdî Kaza Sigortaları"ndan dahi vergi kesilmez. Sigorta şirketleri bu konuda öyle pervasızdırlar ki, kendilerine yasa hükümleri hatırlatıldığında "Bizim usulümüz böyle, yerine getirmezseniz tazminat ödemeyiz" diyebilmekte ve bunu yazıya dökmekten çekinmemektedirler.

4- Yasa ve içtihadı aykırı olarak Sosyal Güvenlik Kurumlarından gelir bağlanıp bağlanmadığına ilişkin belge istenmektedir.

a) Sigorta şirketlerinin Sosyal Güvenlik Kurumlarından gelir bağlanmasını beklemeleri ve bunun için tazminat ödemesini geciktirmeleri, hem 2918 sayılı KTK'nun tazminatın (8) günde ödeneceğine ilişkin emredici nitelikteki 98 ve 99 maddelerine ve hem de Sosyal Güvenlik yasalarına aykırıdır.

5510 sayılı yeni Sosyal Güvenlik Yasasının 32-34.maddelerine ve ondan önceki 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın 65,66,69 maddeleri ile 1479 sayılı Bağ-Kur Yasası'nın 40 ve sonraki maddelerine; ayrıca Yargıtay 06.03.1978 gün 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına ve buna bağlı yerleşik kararlara göre **ölüm, maluliyet ve yaşlılık sigorta dallarından bağlanan aylıklar tazminatla ilişkilendirilmez ve tazminattan düşülmez.** Çünkü bunlar belli bir süre prim ödemiş olmanın karşılığıdır. Örneğin, eşe ve çocuklara bağlanan **dul ve yetim aylıkları tazminattan indirilmez.**

(Bu konuda karar örnekleri : HGK.31.01.1986, E.1985/9-853 K.1986/67 sayılı kararı, HGK.22.09.1979, E.1977/11-1070 K.78/763 sayılı kararı, HGK.28.11.1979, E.1977/4-1110 K.1980/1395 sayılı kararı,11.HD.27.04.1982, 1762-1988 sayılı kararı, 4.HD.09.10.2008, 9289-11575 sayılı kararı, 4.HD.15.01.2008, 2007/10817-2008/85 sayılı kararı, 4.HD.23.12.1982, 10399-11656 sayılı kararı ve aynı konuda Yargıtay'ın pek çok kararları)

b) Sosyal Güvenlik Gelirlerinin tazminattan indirimi sadece iş kazalarında söz konusu olup, ölen işçinin haksahiplerine ilgili Kurumca kaza sigortası dalından gelir bağlanmış olsa

dahi, indirim miktarı, üçüncü kişiye rücu edilecekse, 5510 sayılı Yasa'nın 21.maddesine göre bağlanan gelirlerin "ilk peşin değerinin yarısı" kadardır. Olay iş kazası olmayıp trafik kazası ise, indirim söz konusu değildir.

c) Hem Kurum'un rücu hakkının olduğu durumlarda, sigorta şirketi haksahiplerine tazminat ödemiş ise, Kurum'un rücu davası reddolunur. Bu konuda Yargıtay 10.Hukuk Dairesi kararlarında "**Haksahiplerine tazminat ödeyen sigorta şirketi, Kurum'un rücu alacağından sorumlu tutulamaz**" denilmiştir. (Örnek: 10.HD.31.30.2005, E.2005/866 K.2005/3453 sayılı ve 01.05.2003, E.2003/3030 K.2003/3939 sayılı kararları.)

5- Ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk kuralı uygulanmamaktadır.

a) Borçlar Kanunu 50-51 ve 142-146 maddelerine ve Yargıtay'ın yerleşik kararlarına göre, zarar görenlerin kusura katılımı söz konusu değilse, sürücünün kusuruna göre değil, ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk kuralları gereği "tam kusur" esasına göre tazminat ödenmesi gerekir. Ancak sigorta şirketleri, kendilerini yasayla bağlı saymamakta, sürücünün kusuru oranında tazminat ödemekte direnmektedirler.

Bu konudaki yoğun şikâyetler üzerine, Sigortacılık Genel Müdürlüğü 20.05.2008 gün ve 2008/25 sayılı tebliğiyle "ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk" esaslarına göre tazminat ödeneceği konusunda sigorta şirketlerini uyarılmış ise de, bir etkisi olmamıştır.

6- İbranamelerle kişiler hak arayamaz duruma düşürülmeye çalışılmaktadır.

Yargıtay'ın yerleşik kararlarına göre ibranameler içerdikleri meblâğla ve ibraname konusunu oluşturan ödeme kalemiyle sınırlı olarak geçerlidir. Ancak, sigorta şirketlerinin düzenledikleri ibranamelerle kişilerin eli kolu bağlanmak ve başkaca hak aramayaz duruma düşürülmek istenmektedir. Bu konuda yapılan uyarılar ve Yargıtay'ın yerleşik kararları onları bu yanlış tutumlarından vazgeçirmeye yetmemiş olacak ki, zaman zaman Hazine Müsteşarlığı bildiriler yayınlamaktadır.

Gene ibranameler konusunda Hazine Müsteşarlığı'nın Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği'ne gönderdiği bir yazıda:

"Müsteşarlığımıza ulaşan şikâyetlerden, sigorta şirketlerinin sigortalılara veya lehdarlara sigorta sözleşmelerine dayalı olarak yaptıkları tazminat ödemelerinde tazminat ödmeden ibraname imzalattıkları veya ibraname imzalanmadığı gerekçesiyle tazminat ödemelerini geciktirdikleri anlaşılmaktadır. Sigortacılık sektöründe yaygın olarak görülen bu yanlış uygulamanın ve bu hususta doğan şikâyetlerin tekerrürüne mahal vermemek açısından aşağıda belirtilen hususlara azami dikkat gösterilmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere ibraname, borçlunun borcunu ifa ettiğine ve alacaklıya karşı artık herhangi bir yükümlülüğünün bulunmadığına dair bir belgedir. Bu nedenle, alacaklı taraf olan sigortalı ya da lehdar, tazminat almadan ibranameyi imzalamaları halinde, kendilerine henüz ifa edilmemiş olan bir borç için, borç kendilerine ifa edilmiş gibi kabul edilmektedir. Böylece, sigortalı veya lehdar ibranameyi imzaladığında söz konusu olan alacak için herhangi bir talepte bulunamayacaktır.

Bu nedenle, sigorta şirketlerinin sigortalıya veya lehdara ödeme yapmadan önce ibraname imzalatmaması ve ibraname imzalanmadığı gerekçesiyle de ödemelerin geciktirilmemesi hususunun üyeniz şirketlere duyurulmasını rica ederim" denilmiştir.

7- Aktüer adı altında kendi bilirkişilerine hesaplattıkları (çok düşük) tazminat tutarları, Yargıtay’ca kabul edilen tazminat ilkelerine ve hesaplama formüllerine aykırı olmasına karşın, bunda direnmektedirler.

Yargıda tazminat hesapları ve hesap formülleri, Yargıtay kararlarıyla oluşur. Bunun dışında bir hesap biçimi Yargıtay’ca kabul edilmemektedir. Uzun yıllar boyunca Yargıtay kararlarıyla “tazminat ilkeleri” oluşturulmuştur. Bunlara uyulmak gerekir.

Sigorta aktüerleri arasında hele biri var ki, yazdığı raporlarda, uzun yıllardan beri iş mahkemelerine ve hukuk mahkemelerine bilirkişi olarak rapor düzenleyen, uzmanlıkları herkesçe kabul edilmiş bazı saygın “hukukçu bilirkişilere” adeta hakarete varan ifadelerle saldırmakta; “tazminat hesaplarını yalnız kendilerinin bileceği, mahkemelerce görevlendirilen hukukçu bilirkişilerin tazminat hesaplama yetkileri bulunmadığı türünden” ifadeler kullanmakta; Yargıtay’ın yerleşik kararlarına aykırı olarak ve bir takım kendine göre sebepler yaratarak kimi zaman “bakım ihtiyacı yoktur, tazminat ödenmemesi gerekir” türünden raporlar vermekte; bu raporlar da sigorta şirketlerinin işine gelmektedir.

Destek tazminatında “bakım gücü-bakım ihtiyacı türünden” seksen yıl önce İsviçreli veya Alman hukukçuların yaptıkları yorum ve değerlendirmeler çoktan terkedilmiş olmasına ve özellikle son otuz yılda **Yargıtay kararlarında destekliğin parasal olmaktan öte “yardım ve hizmet” şeklinde gerçekleşeceği kabul edilmesine, kimlerin destek olacağı ve kimlerin destekten yoksun kalmış sayılacağı sınırları yerleşik içtihatla çizilmiş olmasına; kişiler çalışmasalar, bir iş güç ve kazanç sahibi olmasalar veya yaşlılık dönemini yaşıyor olsalar bile tazminat isteyebilecekleri ve pasif dönemin de hesaplamada gözetileceği** ve benzeri bir çok ilkeler tazminatın ölçüsü olarak benimsenmiş bulunmasına karşın, sigorta şirketlerinin görevlendirdiği bu “aktüer” denilen kişiler bütün bu yerleşik kurallara aykırı olarak yargıda yeri bulunmayan bir takım anlaşılmaz formüllerle tazminat hesaplamakta ve sigorta şirketleri ödeme önerilerini buna göre yapmaktadırlar. Ne yazık ki, konunun ayrıntılarını bilmeyen çoğu avukatlar ve haksahipleri kandırılmakta, düşük miktartlı tazminatı kabul zorunda bırakılmaktadırlar.

8- Sigorta avukatları, yanlış zamanaşımı savunmasıyla mahkemeleri yanıltmakta, davaların uzamasına neden olmaktadır.

a) 2918 sayılı KTK’nun 109.maddesinde, her ne kadar iki yıllık zamanaşımından söz edilmiş ise de, bu süre yalnızca araç hasarlarında geçerli olup, ölüm ve yaralanmalarda 109.maddenin 2.fıkrasındaki “uzamış ceza zamanaşımı” uygulanmak gerekir. Bu da, eski 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 455-459.maddelerindeki eylemler nedeniyle 102.maddeye göre, bir ölü veya bir yaralı varsa (5) yıl, birden fazla ölü ile bir ölü ve bir veya birden fazla yaralı varsa (10) yıl iken, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Yasası’nın yürürlüğe girmesinden sonra Yasa’nın 66’ncı maddesine göre, bir ölü veya bir yaralı varsa (8) yıl, birden fazla ölü ile bir ölü ve bir veya birden fazla yaralı varsa (15) yıl olmuştur.

b) Ayrıca, 2918 sayılı KTK’nun 91 ve sonraki maddelerinde yer alan Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası Genel Şartları C.8 maddesinde de (eski 17/2.maddesi) ölüm ve yaralanmalarda uzamış ceza zamanaşımının uygulanacağı ayrıca açıklanmıştır.

c) Şunu da ekleyelim ki, uzamış ceza zamanaşımı süreleri, sürücü, işleyen, girişimci, sigortacı ayrımı yapılmaksızın tüm sorumlulara uygulanır.

Yasal düzenlemeler böyle olmakla birlikte, çok çeşitli ve birbirinden farklı davalara bakmak zorunda bırakılan ve uzmanlaşmalarına olanak tanınmayan kimi deneyimsiz yargıçlar, karşılarındaki sigorta avukatının bu konuları iyi bildiğini düşünerek zamanaşımı

savunmasını ciddiye alıp davayı (zamanaşımı yönünden) red edebilmektedirler. Bu yüzden değil midir ki, zamanaşımı konusunda pek çok Yargıtay bozma kararı oluşmuştur.

9-Zorunlu Koltuk Sigortası bir can ve meblâğ sigortası olmasına karşın, yanlış bir uygulama sürdürülmekte, haksahipleri mağdur edilmektedir.

a) Önce Zorunlu Koltuk Sigortası hakkında kısa bilgiler verelim:

i) 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 34'üncü maddesi gereği yürürlüğe konulan Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 63-68 maddelerinde yer alan "**Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası**" yolcular, sürücüler ve yardımcıları yararına oluşturulan bir "**kişisel kaza sigortası**"dır. Bir "**can**" sigortasıdır.

ii) Taşımacı, sürücü ve yardımcıları **kusursuz olsalar bile**, sigortacı ödeme yapmak zorundadır.

iii) Bir zarar sigortası değil, bir **tutar (meblâğ) sigortası** olduğu için, somut zarar ne olursa olsun, **bir zarar hesabı yapılmaksızın** poliçede yazılı tutar haksahiplerine ödenmek zorundadır.

iv) Bu sigorta türünde, Türk Ticaret Kanunu 1321.maddesinin 2.fıkrasının uygulama yeri yoktur. Bu nedenle yolcuların yaşı ne olursa olsun (kucakta taşınan çocuklar veya kundaktaki bebekler için dahi) ölüm ve yaralanma söz konusu olduğunda Koltuk Sigortası tazminatı eksiksiz ödenmek zorundadır.

v) Bir "can" sigortası olduğu için, Zorunlu Koltuk Sigortası'ndan yapılan ödemeler, destekten yoksun kalma tazminatından veya sürekli işgöremezlik tazminatından **indirilmez**. (Örnek: Yarg. 11.HD.15.05.2007, E. 2006/435 - K.2007/7464)

b) Zorunlu Koltuk Sigortası hakkındaki bu kısa açıklamalardan sonra, Sigorta Şirketlerinin başvuru sahiplerine ne gibi engeller çıkardıklarına ilişkin saptamalarımız şöyledir:

i) Gereksiz belgeler istenmektedir. Oysa, kaza geçirenin "yolcu" olduğunun kanıtlanması ve (Koltuk Sigortası likit bedeli destekten yoksun kalanlara değil) mirasçılara ödeneceğinden "mirasçılık belgesi" yeterlidir.

ii) Yolcu olduğunu kanıtlamak için "bilet" koşul değildir. Örneğin, kaza tutanaklarında yolcunun adının bulunması yeterlidir.

iii) Kusur raporu istenmektedir ki, buna gerek yoktur. Çünkü, otobüs sürücüsü yüzde yüz kusursuz olsa bile, Koltuk Sigortası bedeli kaza geçiren yolcuya veya ölmüşse hak sahiplerine "meblâğ" olarak ödenir.

iv) Kimi sigorta görevlileri, Koltuk Sigortası için başvuran kişilere "Aktüerimize tazminat hesabı yaptıracağız" diye oyalamaktadırlar. Oysa bir "meblâğ" sigortası olan Koltuk Sigortasında tazminat hesabı yapılmaz.

v) Eğer Koltuk Sigortası ile birlikte Karayolu Zorunlu Taşıma Sigortasını veya Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortasını aynı sigorta şirketi yapmışsa, Koltuk Sigortası'ndan ödeme yaptıklarını, başkaca bir ödeme yapılamayacağını ileri sürmektedirler. Oysa bir can (meblâğ) sigortası olan Koltuk sigortasından "mirasçılara" ödenen tazminat tutarı, bir zarar (sorumluluk) sigortası olan ve "destekten yoksun kalanlara" ödenen Zorunlu Taşıma veya Zorunlu Trafik Sigortasıyla ilişkilendirilemez; destekten yoksun kalanlar aynı zamanda "mirasçı" olsalar bile, Koltuk Sigortası'ndan ödenen meblâğ, destekten yoksun kalma tazminatından indirilmez.

vi) Sigorta görevlileri, ölen veya sakat kalan yolcunun yaşı küçükse, Koltuk Sigortasından tazminat ödenmeyeceği biçiminde yanlış bir bilgiye sahiptirler. Oysa “zorunlu” bir sigorta türü olan Koltuk Sigortası’nın Türk Ticaret Kanunu 1321.maddesinin 2.fıkrası hükmü ile bir ilgisi yoktur. O, ayrı bir konudur.

vii) Sakat kalan yolcudan “sakatlık raporu” istenmesi yanlıştır. Bunu, sigorta şirketi sağlamak zorundadır. Ayrıca Zorunlu Koltuk Sigortası Genel Şartları A.3.2 (eski 6’ncı) maddesindeki maluliyet cetveli, Türk Ticaret Kanunu’nun 766.maddesine, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu’nun 20.maddesine, 2918 sayılı KTK’nun 95.maddesine aykırı olup, sakatlık derecelerinin Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri (SSİT) hükümlerine veya (yeni) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereği 11.10.2008 gün 27021 sayılı RG’de yayımlanarak yürürlüğe konulan Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerine göre belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü, bir “genel işlem şartı” niteliğindeki Sigorta Genel Şartları’ndaki düzenlemeler yasa, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı olamaz.

III- NELER YAPILABİLİR ?

Sigorta şirketlerinin haksız direnimlerini kırmak ve onların yasalara, yönetmeliklere ve Yargıtayca öngörülen ilkelere uymalarını sağlamak için neler yapılabileceği konusunda şu önerilerde bulunuyoruz:

1- Sigortaya başvurularda belgeler eksiksiz olmalıdır. Bunlar:

a) Ölümlerde : Trafik kazası tespit tutanağı, otopsi raporu, aile nüfus tablosu, ölenin işi ve kazancı hakkında belgeler. Bunlar zorunlu olanlardır. Bunların dışında (eğer varsa) Savcılık dosyasındaki ifade tutanakları, kusur incelemesi yaptırılmışsa bilirkişi raporu, iddianame, fezleke veya takipsizlik kararı, ceza davası açılmışsa bununla ilgili belgeler. (Belgeler arasında kaza yapan aracın sigorta poliçesi yoksa Tramer’den öğrenilebilir.) Bunların dışında başka belgeye gereksinim yoktur. Eğer sigorta şirketi ilgilileri yeni ve gereksiz belgeler istemede ısrarlı iseler hiçbir biçimde ödün verilmemeli, derhal yasal yollara başvurulmalıdır.

b) Bedensel zararlarda: Trafik kazası tespit tutanağı, kaza geçiren kişinin nüfus kaydı, kimlik bilgileri, işi, işyeri, mesleği, kazancı, öğrenim durumu hakkında belgeler ve bilgiler, hastane kayıtları ve tedavi belgeleri, Adli Tabip Raporu, Savcılık hazırlık dosyasından alınacak belgeler, (varsa) kalıcı sakatlığa ilişkin Sağlık Kurulu Raporu, böyle bir rapor yoksa, özellikle Zorunlu Koltuk Sigortasına başvurularda kaza geçiren kişi bir sağlık kuruluşuna sevk edilip rapor alınmalıdır.

2- Belgeler eksiksiz olup da, sigortacı (8) günlük yasal sürede ödeme yapmazsa:

a) C. Savcılığına şikâyetle bulunulmalı, ceza yaptırımını istenmelidir.
b) Zaman kaybetmeden derhal dava açılmalı; tazminat tutarı ile birlikte faiz, masraf ve avukatlık ücreti istenmelidir.

3- Tazminat, Yargıtayca öngörülen hesap formüllerine ve yerleşik ilkelere uygun hesaplanmış olmalıdır.

Eğer, tazminat hesabı, Yargıtayca öngörülen hesap formüllerine ve yerleşik ilkelere uygun değilse, düşük miktartlı ödeme önerisi asla kabul edilmemelidir. Başvuruyu yapan avukat ise, önceden Yargıtay’ın tazminat ilkelerini öğrenmek ve bilmek zorundadır. Aksi takdirde vekillğini üstlendiği kişileri mağdur etmiş olur.

4- Kaza geçiren kişilerin kusura katılımı söz konusu değilse, sigorta şirketinin, sigortalısının kusuruna göre değil tam kusur esasına göre tazminat ödemesi gerekir.

Borçlar Kanunu 50-51 ve 142-146 maddelerindeki “ortaklaşa ve zincirleme sorumluluk” kuralları sigorta şirketlerine de uygulanmak zorundadır. Sigorta şirketi, sigorta ettirenin (işletenin) sürücüsünün kusur oranına göre tazminat ödemek isterse, bu asla kabul olunmamalıdır. Sigorta Şirketleri bu konuda direngen olup, yasa tanımaz bir tavır sergilemektedirler. Onlara, Borçlar Kanunu hükümlerinin yanı sıra, Sigortacılık Genel Müdürlüğü’nün 20.05.2008 gün ve 2008/25 sayılı tebliği anımsatılmalı; kusura göre tazminat ödemekte ısrarlı olurlarsa, hemen Savcılığa şikâyet edilmeli ve aynı anda kaybetmeden tazminat davası açılmalıdır.

5- İbranameler bağlayıcı olmamalı, para ödenmeden ibraname verilmemelidir.

Gerçi ibranamelere konulan bağlayıcı hükümlerin yasalar karşısında bir geçerliği yoktur. Ama gene de bağlayıcı ibranameler imzalanmamalıdır.

Öte yandan Hazine Müsteşarlığı’nın uyardığı gibi, ibranameler tazminat ödendikten sonra veya ödeme sırasında imzalanmalı ya da önceden imzalanacaksa, para ödendikten sonra ibranamenin geçerlik kazanacağı açıklaması konulmalıdır.

6- Sigorta Şirketlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu’ndan belge istekleri konusunda asla ödün verilmemelidir.

Yukarda açıkladığımız gibi, trafikle ilgili yasalar özel hükümler içermekte olup, özel hükümlerin öncelikli olarak uygulanması gerekir. Sigorta şirketlerinin, yasal (8) günlük ödeme sürelerini aşarak, Sosyal Güvenlik Kurumlarından gelir bağlanıp bağlanmadığını soruşturma hak ve yetkileri yoktur. Sosyal Güvenlik gelirlerinin prim karşılığı olanları, haksız eylemin yol açtığı zararlarla ilişkilendirilemeyeceği gibi, 5510 sayılı yasa ile ondan önceki yasalardaki hükümlere ve Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile buna bağlı yerleşik kararlara göre ölüm, sakatlık ve yaşlılık sigortalarından bağlanan gelirler tazminattan indirilmez. Tazminattan indirim, yalnızca iş kazalarında “kaza sigortası” dalından bağlanan gelirlerde söz konusu olup, sigorta şirketlerinin indirim nedeni sayılacak bu gelirlerin bağlanmasını bekleyerek (8) günlük ödeme süresini geciktirme hak ve yetkileri olmadığını bir kez daha belirtelim. Hem, rücu konusunda inceleme yeri olan Yargıtay 10.Hukuk Dairesi “Haksahiplerine tazminat ödeyen sigorta şirketi, Kurum’un rücu alacağından sorumlu tutulamaz” demektedir. (Örnek: 10.HD.31.30.2005, E.2005/866 K.2005/3453 sayılı ve 01.05.2003, E.2003/3030 K.2003/3939 sayılı kararları.)

7- Tazminatlar her türlü vergiden bağıştır. Bu tür belgeler isteyen sigorta şirketleri derhal şikâyet edilmelidir.

Yukarda açıkladığımız gibi, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 25/1.maddesine ve Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu’nun 2/d maddesine göre tazminatlar vergiden bağıştır. Eğer sigorta şirketi ilgilileri bu tür belgeler isterlerse , derhal şikâyet yoluna başvurulmalıdır.

8- Yargıçlar ve avukatlar yanlış zamanaşımı savunmalarını önlemelidirler.

Ölüm ve yaralanmalarda zamanaşımı süreleri (8) ve (15) yıldır. Hiçbir zaman (2) yıllık zamanaşımı süresi söz konusu değildir. Yargıçlar ve avukatlar, sigortacıların ve avukatlarının bu türden yanıltmalarını kesinlikle önlemelidirler.

9- Yolcu taşımalarında Zorunlu Koltuk Sigortası konusunda uyarılar

a) Bir can (meblâğ) sigortasıdır. Ölümlerde poliçe tutarının tamamı ölenin mirasçılarına eksiksiz ödenmek zorundadır. Eğer ödenmezse, dava açmaya gerek yoktur. Alacak likit olduğundan derhal icra kovuşturması yapılmalı; itiraz halinde inkâr tazminatı istenmelidir.

b) Koltuk Sigortasından yapılan ödeme tutarı, destekten yoksun kalma tazminatından indirilmez. Eğer bir sigorta şirketi Koltuk Sigortasından ödeme yapıldığını ileri sürerek, Zorunlu Taşıma Sigortasından veya Trafik Sigortasından ödeme yapmak istemezse ya da Koltuk Sigortası tutarını, destek tazminatı tutarlarından indirmek isterse, derhal şikâyet yoluna gidilmeli ve vakit kaybetmeden dava açılmalıdır.